

A KÖNYVKIADÁS TÖRTÉNETE HÁZIDOLGOZAT

Egy útikönyv tipográfiai elemzése

BÁCS Gyula: *Bulgária*, Panoráma, h.n., 1972.

Készítette: Bornemissza Ádám

Konzulens: Buda Attila

PPKE Könyvkiadói szakember képzés I. évfolyam

Budapest, 2011. április 26.

Bevezetés

Bulgáriában eddig csak egyszer jártam, akkor is csak átutazóban. Egyetlen rövid megállás erejéig léphettem bolgár földre, ekkor is csak egy országúti pihenőhelyen. Egy korábbi munkahelyemen barátságot kötöttem egy bolgár fiúval, így volt némi személyes kötődésem az ország iránt, bár ismereteim javarészt e barátom gyerekkori történeteiből táplálkoztak.

A dolgozat témájának kiválasztásával szinte egy időben került hozzám a Panoráma Kiadó Útikönyvek című sorozatának néhány kötete, köztük a Bulgáriát bemutató kiadvány is. Mivel eddig nem sok országot volt alkalmam felkeresni, és az eddig meglátogatott országok nem szerepeltek a hozzám került útikönyvek között, könnyen adódott a választás.

A könyv Bulgária általános bemutatását is célul tűzi ki, nem elégszik meg a látnivalók, idegenforgalmi érdekességek felsorolásával. Áttekinti az ország földrajzát, gazdaságát, történelmét, irodalom- és művészet-történetét, valamint étvágygerjesztő ismertetést közöl a bolgár konyháról. Mindehhez bőséges szövegekőzi jegyzetanyag társul, amely további kultúrtörténeti adalékokat kínál az olvasónak. Így nem csak azok figyelmére tarthat számot, akik úti céljuknak választják Bulgáriát, hanem az általános érdeklődéstől vezérelt olvasónak is tartalmas ismeretanyagot nyújt.

A könyv főbb adatai

A könyv 1972-ben jelent meg a Panoráma Kiadó Útikönyvek című sorozatában, az 1970-es első megjelenés második, átdolgozott kiadásaként. További kiadások 1975-ben és 1981-ben láttak napvilágot. Manapság e kiadványok csak antikváriumokban lelhetők fel.

Könyvészeti alapadatok

BÁCS Gyula: *Bulgária*, Panoráma, h.n., 1972. Második, átdolgozott kiadás.

A könyv méretei

A borító táblamérete 128x187 mm. A könyv vastagsága 30 mm, ebből a krúda vastagsága 25 mm. A belívek oldalmérete 128x183 mm, A5-ös formátumú.

Papírminőség, nyomtatás, kötészet

A könyv Budapesten, az Athenaeum Nyomdában készült íves magasnyomással. A védőborító 120 g-os matt műnyomóra 5+0 szín (CMYK és direkt zöld) nyomtatásával készült. A belívek 60 g-os ofszetpapírból, 1+1 fekete színnel készültek. A fényképes oldalak papírja a védőborító anyagával azonos minőségű, 120 g-os matt műnyomó, a nyomtatás 1+1 fekete színnel történt. A könyv végén található várostérképeket 150 g-os ofszetpapír felhasználásával, 2+2 színnel (fekete és narancs) nyomva állították elő. Az előzések alapanyaga szintén 150 g-os ofszetpapír. Az első, közigazgatási térképet közlő előzék 5+0 (sárga, világoskék, kék, piros, fekete), a hátsó, földrajzi térképes előzékét 6+0 (sárga, világoskék, kék, piros, barna, fekete) direkt színnel nyomtatták.

A belívek cérnázás után keménytáblás borítóba kerültek beakasztásra, amelyet műanyag vászonutánzattal kasíroztak. A borító elő- és hátlapját, valamint gerincét aranyprégelés, előlapját vakdombornyomás is díszíti. A gerinc íves. A könyvet két jelzőszalaggal és védőborítóval látták el.

Nyomdai ívek, terjedelem

A könyv 432 számozott oldal mellett 120 fényképes oldalt és 32 oldal térképmellékletet tartalmaz. A fényképeket tartalmazó oldalak külön ívként, vagy a szöveges oldalak íveinek közepébe helyezve, azokkal összefűzve kerültek behelyezésre. Az ívek változó számú oldalt tartalmaznak, felépítésüket az alábbi táblázat mutatja:

Ív sorszáma	Oldalszám	Ívek száma	Szöveges oldal	Fényképes oldal	Várostérképek
1–4	1–128	4	4×32	–	–
5	128–128	1	–	8	–
6	129–144	1	16	–	–
7	145–160	1	16	4	–
8	161–176	1	16	4	–
9	177–192	1	16	–	–
10	192–192	1	–	12	–
11	193–224	1	32	–	–
12	224–224	1	–	12	–
13	225–240	1	16	–	–
14	241–256	1	16	4	–
15	257–288	1	32	8	–
16	288–288	1	–	20	–
17	289–304	1	16	–	–
18	304–304	1	–	12	–
19	305–336	1	32	8	–
20	336–336	1	–	16	–
21	337–352	1	16	–	–
22	353–368	1	16	4	–
23	368–368	1	–	8	–
24–25	369–432	2	2×32	–	–
26–27	1–32	2	–	–	2×16

Betűtípusok

Mivel az Athenaeum Nyomda betűmintakönyve¹ sajnos nem áll rendelkezésemre, a könyv betűtípusainak beazonosítására a német Linotype cég² internetes katalógusát³ használtam.

Borító: Bodoni FB Bold compressed⁴

OHamburge fonstiv nature

Címnegyed: a könyv címe: Bodoni™ Book⁵

A címnegyed egyéb szövegeihez használt betűknél keskenyebb metszésű készlet.

OHamburge fonstiv nature

Címnegyed további feliratait: Bauer Bodoni™ Roman⁶

Normál szélességű betű, az m 1 kvirt széles

OHamburge fonstiv nature

1 *Betűmintakönyv 1973*, I–III. kötet, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt., h.n., 1973.

2 Linotype GmbH, Werner-Reimers-Straße 2–4., 61352 Bad Homburg, Germany

3 www.linotype.com

4 <http://www.linotype.com/696705/bodonifbboldcompressed-font.html>. Letöltés: 2011. április 23.

5 <http://www.linotype.com/44038/bodonibook-font.html>. Letöltés: 2011. április 23.

6 <http://www.linotype.com/43958/bauerbodoniroman-font.html>. Letöltés: 2011. április 23.

Főszöveg: Century BQ Regular⁷
Keskenyebb metszésű antikva.

OHamburge fonstiv nature

Jegyzet: Century™ Expanded Roman⁸
Normál szélességű antikva. A védőborítón olvasható ismertető szövege is ebből a készletből lett szedve.

OHamburge fonstiv nature

Helynévmutató címbetűi:
Century Old Style™ Roman⁹

OHamburge fonstiv nature

Szedéstükör

A szedéstükör távolsága az oldal szélétől felül 32 pont, alul 72 pont, vágásban 42 pont, kötésben 30 pont. Szélessége 21 ciceró, azaz 242 pont, magassága 31,5 ciceró, azaz 378 pont, ez 42 sort jelent a főszövegből szedve.

Címnegyed

Szennycímoldal

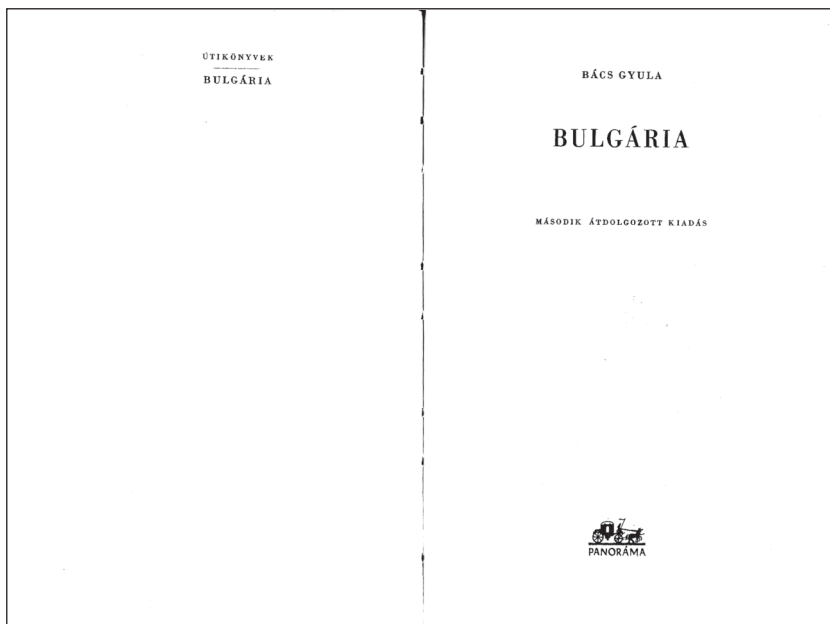
Csak a könyv címét tartalmazza középre zárva, verzál, ritkított szedéssel, a tükör tetejéhez igazítva, 9 pontos méretben.

Sorozatcímoldal

Középre igazítva, fent helyezkedik el az „Útikönyvek” felirat 7 pontos méretben. Alatta 0,25 pontos lénia, ez alatt „Bulgária” felirat 9 pontos betűkből szedve. Mindkét sor verzális, ritkított.

Címoldal

A tükör felső szélétől 16 pont távolságra „Bács Gyula” 9 pontos betűkkel, alatta „Bulgária” 20 pontos méretben, ez alatt „Második átdolgozott kiadás” 7 pontos betűmérettel szedve. Minden felirat verzális, ritkított. A címoldalon alul, középre rendezve a Panoráma Kiadó emblémája kapott helyet.

Copyrightoldal

A tükör felső szélétől 12 pontra, középre igazítva helyezkednek el a lektorok, a fényképek készítői, a fedélterv és védőborító alkotói, a térképek készítői, valamint a jogtulajdonos neve, és a jogkeletkezés évszáma. Az oldalon szereplő tulajdonnevek verzális kiemeléssel jelennek meg.

7 <http://www.linotype.com/258731/centurybqregular-font.html>. Letöltés: 2011. április 23.

8 <http://www.linotype.com/44218/centuryexpandedroman-font.html>. Letöltés: 2011. április 23.

9 <http://www.linotype.com/44226/centuryoldstyleroman-font.html>. Letöltés: 2011. április 23.

Címrendszer

A tartalomjegyzékben

Rész cím: középre igazítva, 8/16 pontos méretben.

Rész cím alcíme: a rész cím alá, középre rendezve, verzállal és ritkítva, 8/16 pontos méretben.

Fejezet cím: a tükör bal szélétől 32 pontra áll balra zártan úgy, hogy a római szám a fejezet cím elé van szedve, tehát a fejezet címeknek a római számot követő első betűje van egymás alá rendezve. Mérete 8/16 pont.

Fejezet cím alcíme: zárójelben, kurrens szedéssel, a fejezet cím első betűjével áll (32 pontos behúzás), 8/8 pont. A fejezet cím (illetve az esetleges alcíme) és az első alfejezet cím közötti sortáv 12 pont.

Alfejezet cím: 8/8 pont, 40 pontos behúzás.

Alfejezet alcíme: 8/8 pont, zárójelben, az alfejezettel folyamatosan szedve. A behúzás 40 pont. Alfejezet címek és alacsonyabb címfokokozatok között 8 pontos sortávolságot mérhetünk.

Szakasz cím: behúzása 48 pont, 8/8 pontos méret.

Pont cím: 8/8 pont, behúzása 56 pont.

Alpont cím: 8/8 pont, behúzása 62 pont. Ez a fokozat csak a tartalomjegyzékben létezik, hibásan, valójában ezek a főszövegben pont címek.

A „Tartalom” felirat fent, középre rendezve, betűmérete 10 pont, a sortávolság alatta 56 pont. Megjelenítése azonos a rész címeknek a folyószövegben való megjelenésével.

A tartalomjegyzékben az egyes részek utolsó címe és a következő rész cím között a sortávolság 22 pont. Az oldalszámok jobbra igazítva jelennek meg, ritkított pontsorról kapcsolódnak az adott címhez.

A főszövegben

Rész cím és annak alcíme belső szennycímlapon: fent, középre szedve, 7 pontos, ritkított, verzál.

Rész cím és annak alcíme a főszövegben: 10 pont, ritkított, verzál, közöttük 22 pont sortáv.

Fejezet cím: fent, középre igazítva, 10 pontos méretben, verzál, ritkított szedéssel.

Fejezet cím alcíme: 8 pont, kurrens, zárójelben középre. Közte és a fejezet cím között 10 pontos sortáv. A fejezet cím alcíme és az első alfejezet cím között a sortáv 52 pont. A fejezet cím első sora és a kenyérszöveg első sora között 9 üres sor van, tehát a két sor alapvonala közötti távolság 90 pont.

Alfejezet cím: 8 pont, verzál, ritkított. Az alfejezet cím és a kenyérszöveg első sora között 27 pontos sortáv, tehát két üres sor (pl. 121. o.), vagy 24 pont (pl. 276. o.). felette 30 pont.

Alfejezet alcíme: középre, zárójelben, 8 pont, kurrens. Közte és az alfejezet cím között 12 pontos sortáv.

Szakasz cím: középre rendezett, verzál, ritkított, 7 pontos méretben, alatta 16 pont, felette 22–25 pont méretű változó sortáv.

Pont cím: kurrens, középre rendezett, 9 pontos méretben. Alatta 14, fölötté 18 pont (egy üres sor).

VII. A bolgár tengerpart

Várna	276
Ismerkedés Várnával	277
Kirándulások Várnából	282
Varnensik	282
A Kő-erdő	285
Aszparuhovo, Lazur-strand, Galata-fok	286
Várnától északra	287
Druzsba	288
Zlatnité Pjaszáci — Az Aranyhomok	289
Kirándulások az Aranyhomokon	293
A dobrudzsai tengerpart	294
Balcsik és környéke	297
Várnától délre	301
Szlánesev Brjag, a Napospart	303
Neszebár	306
Pomorje	316
Burgasz	317
Burgasztól délre	321

Főszöveg

A főszöveg 9/9 pont méretű, a bekezdések 9 pontos behúzással szerepelnek. Tompa bekezdés sehol sem található. A főszöveg jelentős mennyiségű és terjedelmű szövegközi jegyzetet tartalmaz. Ezek 8/8 pont méretűek, bekezdéseik behúzása 8 pont. A jegyzetek és a főszöveg között 12–16 pont sortáv, változó. Az oldalak legalsó sora és a pagina közötti sortáv 16 pont. Hogy ez minden esetben tartható legyen, a jegyzetek és a főszöveg közötti sortávolság változik.

Vendégszöveggént az Első rész IV. fejezetében verseket találunk, kurzíváltan, a jegyzetek 8 pontos betűméretével, változó behúzással, a szövegtestet optikailag nagyjából középre illesztve. A fordító neve zárójelben, kurzíválva, jobbra zárva, változó jobb oldali behúzással, ennek mértékében nem sikerült rendszert felfedeznem. A fejezetben prózai idézetek is szerepelnek, ezek szedése megegyezik a jegyzetek kurrens szedésével. Az idézet címe középre igazítva, kurzíván, alatta egy üres sor. A fordító a szöveg alatt, kurzív, zárójelben, a tükör széléhez jobbra zárva. A fordító nevét tartalmazó sor és az idézet utolsó sora között 10 pont. A fordító sorát követő főszövegsor között 16–18 pont, változó sortávolság.

II. A KÁNOK ORSZÁGÁBAN

(Bulgária történelme)

ÖSTÖRTÉNET: TRÁKOK — ILLÍREK — GÖRÖGÖK

Figyelmen kívül hagyva az ó- és újkőkorszakból származó leleteket, amelyek arról tanúskodnak, hogy a Balkán félszigeten és Bulgária földjén e legősibb korszakban is élt ember, e terület már nyomon követhető őstörténete kb. az i. e. 3000 körül az itt letelepült indogermán törzsekkel kezdődik.

Az illírek és trákok váltak ki először az indogermán népek közösségéből s telepedtek le a Balkán félszigeten. Később követték őket a kelták, akik a Balkán félszigettől északra húzóda — s annak északi szegélyét szórányaikkal csupán érintve — benépesítették Európa középső részét, majd Franciaországon át Britanniába is eljutottak. Utánuk keltek útra az Itáliát benépesítő törzsek és a hellének, a görögök. Ezután foglalták el a kelták által megszállt területek és a Balti-tenger közötti földeket a germánok. Végére maradtak a szlávok, akik az indogermán széttrajzás utolsó fokozataként a Balti-tengertől keletre, a Dnyeper vidékétől a Kárpátokig terjedő területeken találtak otthonra.

Ebben az időben a Balkán félszigeten nyugaton az illírek, délnyugaton (Epirusz vidékén) a pelazgok, délen a görög törzsek élnek; a félsziget belsejét, valamint annak egész keleti felét pedig a trák törzsek települései töltik ki.

Egymástól meglehetősen elszigetelten követik egymást a trák törzsi települések, s egy-két nem tartós államalapítási kísérlettől eltekintve, általában törzsekben, legfeljebb laza törzsszövetségi kapcsolatban élnek. Egykori létüket régészeti emlékeken kívül néhány ma is élő földrajzi és népnév őrzi. Így az Adriai tengerpart mellékét elfoglaló illír törzsek neve ma is felismerhető egyes tartományok elnevezésében: a venétek nevét viseli az Adria északi sarkában elterülő olasz Veneto tartomány, a histriótákét az Isztria elnevezés, a delmatákét a Dalmácia, a makedónokét Makedónia és a trákokét a Trákia név. Az így megőrződött elnevezések gyakran egykori lakóinak foglalkozá-

Függelék

A könyv harmadik része tartalmát tekintve inkább függelék, mint a főszöveg része. Ebben a részben kaptak helyet a különböző idegenforgalmi címlisták, utazási és egyéb információk, valamint egy rövid magyar–bolgár útisztótár. A szöveg a jegyzetekenél alkalmazott betűméretből, 8 pontos betűkből, 8 pontos sortávolsággal került szedésre. Azok a bekezdések, amelyek folyamatos szövegből állnak, 8 pontos behúzással jelennek meg. Amikor felsorolásszerű tartalmat közöl, nincs behúzás (402. o.), egyes bekezdéseknél az első sor van kiengedve, de leginkább behúzás és kiengedés nélkül szedték az ilyen bekezdéseket (403. o.). A VII. fejezettől már behúzással szedték a felsorolásszerű tartalmakat, pedig az áttekinthető szöveggép érdekében az első sorok kiengedése lett volna kívánatos.

A könyv végén kapott helyet a tulajdonképpeni függeléknek szánt helynévmutató. Ez a tartalomjegyzékben a fejezetcímek szedésével, de római szám nélkül szerepel, a szövegben fejezetcímeknél használt 10 pontos méretben, középre igazítva, verzális, ritkított szedéssel jelenik meg. A címbetűk mérete 9 pont, a helységek nevei 6/6 pontosak. Az egyes helységnévhez tartozó kategóriák és látnivalók 7 és 14 pontos behúzásokkal szerepelnek. A helynévmutató két hasábos szedéssel készült.

Kiemelések

A könyvben kurzív és ritkított kiemelésekkel találkozunk. A kiemelések rendszere fejezetenként eltérő. Kurzíválást az Első rész I. fejezetében (földrajz) a tájegységek nevének kiemelésére használták oly módon, hogy a bekezdés első mondataként szereplő földrajzi megjelölés egy alacsony rangú címfokozatot helyettesít. A II. fejezetben (történelem) nincs kiemelés, a III. fejezetben (gazdaság) kurzív szedéssel szerepelnek a tájegységek és bizonyos tárgyszavak, szakmanevék. A IV. fejezetben (irodalom) költők, írók nevei kerültek kurzíválásra, az V. fejezetben (művészettörténet) egyes korszakok elnevezése, hasonlóan az I. fejezetben alkalmazott, címkiváltó megoldáshoz. A VI. fejezetben (gasztronómia) ételek és italok nevei szerepelnek kurzív szedéssel.

A Második részben – amely a részletes útikalauz, tájegységek szerinti bontásban – már egységes kiemelési rendszert találunk. Ritkított kiemeléssel kerültek szedésre a helységnevek első előfordulásai, a nagyobb városokat leíró alfejezetek és szakaszok esetében az utcák, terek, közterületek az első előforduláskor. Kurzív kiemelésben olvashatók a látnivalók nevei, ritkán egyes személynevek is. Ez a kiemelési rendszer néhány esetben annyiban módosul, hogy egyes látnivalók ritkítással, ezek bizonyos részei, részletei pedig kurzív szedéssel kerültek kiemelésre. Mivel az az elv érvényesül, hogy a nagyobb egység ritkított, a kisebb kurzív, a kiemelések logikája jól követhető.

A Harmadik részben – amely tartalma szerint inkább függelék – a felsorolások esetében kurzív kiemeléssel szerepelnek a címszavak, ezeket kurrens szedésű néhány sornyi magyarázó szöveg, leírás követi. Emellett előfordulnak kiemelés nélkül szedett felsorolások is (401. o.). Ritkított kiemelés ebben a részben nem szerepel.

Képes oldalak

A képes oldalak műnyomó papírra egy színnel, feketével nyomtatva készültek. A képek a kötési oldal kivételével kifutnak, kivéve, ha egész oldalas fénykép került rájuk. Ilyenkor a kép alul nem fut ki, helyet hagy a képaláírásnak. A fényképes oldalak 2×2-es osztásúak, a képek negyed, fél és egész oldalas méretben jelennek meg. A képaláírások a felső képek alatt, illetve az alsó képek felett, a képek függőleges tengelyéhez közepre igazítva láthatók. A betűk 8 pontosak, típusuk a jegyzetelésre használt betűkével azonos.

megtehetjük, de annak érdekében, hogy egy-egy érdekesebb helyen hosszabb ideig maradhassunk, három sétában foglaljuk azt össze.

Kiindulási pontul válasszuk Szófia központját, a város forgalmi gócpontját, a Lenin tér-et, annak is azt a részét, ahol (az 50-es évek szellemében emelt két nagy ikerépület között elterülő) virágszönyeges Largoto a Lenin térhez csatlakozik.

A Lenin tér közepén található a bolgár főváros észak-déli és nyugat-keleti várostengelye; egyrészt a tér nyugati oldalán belépő Sztambolijiski boulevard, az ennek folytatását képező Largoto, a 9 Szeptemvri tér, végül a Szabadság-parkig vezető Boulevard Ruszki; másrészt a délről nyíló Vitosza Boulevard és a tér északi oldalán kiinduló Boulevard Georgi Dimitrov, a pályaudvarig vezető Dimitrov út.

A Lenin tér délkeleti és északkeleti sarkához tartozó Graf Ignatiev és Knyaz Dondukov utcákat a Boulevard Ruszki végén a Tolbuhin út zárja le, és magába foglalja első és második sétánkba összefoglalt látnivalókat, míg a harmadik séta a Boulevard Ruszki végénél kezdődő Szabadság-parkba vezet.

A LENIN TÉR ÉS AZ ÉSZAK-DÉLI VÁROSTENGELY

Első sétánkra a Lenin tér és a Largoto közötti kis *Szv. Petka Szamardzsijszka*-templomtól indulunk.

Kis, félig földbe mélyedt templomocska volt a Szveta Petka Szamardzsijszka, szerény kis műemlék a hivalkodó sokemeletes házak szomszédságában. De most, hogy az aluljáró megépült, a kis templom kibontakozott az öt körülzáró földtömbből s része a presszóval gazdagított aluljáró-tereckének.

A templomocska a XIV. század végén, illetve a XV. század elején épült, s egyike a város viszontagságosan megőrződött kevés középkori műemlékeinek. A török uralom alatt a bolgár szíjjártók, a samardzsijszák esznáfiának, céhének volt a temploma, akiknek ültetvéje a közelben húzódtott. A templom – építésmódját tekintve – már a török időkben épülhetett, amikor a friss hódítók vallási türelmetlensége nem engedte meg, hogy a leigázott keresztények Allah dicsőségével dacolva égbe törő templomokat építsenek. Így félig földbe bújó templommal kellett a jámbor vargáknak és szíjjártóknak megelégedniük. Sok ily földbe mélyedt templomocska jelzi még Bulgáriában (akárcsak a Balkán egyéb török uralom alatt állt országaiban) e kor emlékét.

A kis templom vagy inkább egyhajós kápolna, méteres vastag falak-

Kolofon

A tükör aljához igazítva, 7 pontos betűkkel, középre rendezve olvasható a felelős kiadó, a felelős szerkesztő, a műszaki vezető, a műszaki szerkesztő, továbbá a terjedelem, a példányszám, a nyomda neve, a nyomdai munkaszám, a nyomda emblémája, a nyomda felelős vezetője, valamint a nyomtatási eljárás.

Térképmelléklet

A függelék után 32 oldal térképmellékletet találunk. Alapanyaga 150 g-os ofszetpapír, nyomása két színnel, feketével és narancssal történt. A térképmelléklet első, páratlan oldalán a „Térképek” felirat 24 pontos, verzál, kövér, a könyvben máshol nem szereplő antikvából szedve, középre igazítva jelenik meg. Az alapvonal távolsága a fejképtől 184 pont. A térképek feliratai groteszk betűből állnak. A térképmelléklet oldalszámozása nem folytatja a belívek számozását, hanem újra kezdődik, az első pagina az első térképes oldalon alul és a vágásnál található, egy 10×10 pontos fekete négyzetben, negatívban.

Előzések

Első előzék: közigazgatási térkép

Groteszk betűkkel szedve, ezen belül minden változat megjelenik: verzál, verzál ritkított, verzál kurzív ritkított, verzál kövér, verzál kövér ritkított, kurrens, kurzív.

Hátsó előzék: földrajzi térkép

Groteszk betűből szedett helységnevek, egyéb elnevezések, minden változatban. A nagyobb tájegységek a főszöveg kurzív betűiből kerültek szedésre, a kisebbek a helynévmutató címbetűinél használt antikva kurrens, kurzív változataiból állnak. A jelmagyarázat betűi minden térkép esetében groteszkek.

A védőborító

Magassága 187 mm, a fül szélessége: 63 mm (168 pont). A fülön elhelyezett ismertető szöveg hasábszélessége 120 pont, bal margója 18 pont, jobb margója 30 pont. Felül 60 pont, alul 66 pont margó mérhető.

A szöveg 8 pontos betűkből, sorkizártan, 6 pontos behúzással, 8 pontos sortávval lett szedve. Az ismertető első sorában a szerző neve 8/12 pontos kurzív, a könyv címe 8/12 pontos verzál, ritkított szedésben jelenik meg. A hátsó fülön folytatódó szöveg mellett a könyv ára is feltüntetésre került, 10 pontos kurrens szedéssel.

Tipográfiai észrevételek, hibák

Tompa bekezdés nem szerepel a főszövegben. Ma már nem használjuk az egész kvirt méretű nagykötojelet, de a vizsgált könyvben ez szerepel nagykötojelnévként. A jegyzetekben az idézőjelek alkalmazása eseti, néha az is előfordul, hogy csak a nyitó idézőjel szerepel. A belső idézőjelek nem követik a ma elfogadott gyakorlatot. A kiengedések több helyen rövidek, árvorokkal is találkozunk.

A tartalomjegyzék a fejezetcímekhez csak az első részben rendel következetesen oldalszámot, a továbbiakban csak néhányhoz. Ez hiányosság, mivel a fejezetek első alfejezetét rendszerint megelőzi egy rövid bevezetés, amelynek oldalszáma a tartalomjegyzékben nem szerepel. A tartalomjegyzék a Második rész VII. fejezetében részben hibásan jelent meg, egyes alfejezetek és azok alacsonyabb rangú címei 8 ponttal nagyobb behúzással lettek szedve, így ezek a címek mind eggyel alacsonyabb fokozatúként jelennek meg. A főszövegben a helyes címfokozatnak megfelelő szedéssel szerepelnek.

A ritkított kiemelés a mai szemnek szokatlan, ezt fokozza, hogy a kiemelt szavak előtt és után nem minden esetben van dupla szóköz, a kiemelt szót követő esetleges kötőjel, vessző nem tapad. Több esetben a kiemelt kifejezés ragozott alakja szerepel, mégpedig úgy, hogy a kurrens szedésű rag kötőjellel kapcsolódik a ritkított szótövhöz. Mindezek miatt a pontos olvasás nagyobb figyelmet követel.

A könyvben indokolatlanul szerepel több betűcsalád, a szedés megvalósítható lett volna egyetlen család néhány tagjának alkalmazásával is. Ma már nem elfogadott megoldás két hasonló antikvacsalád párhuzamos használata. Mivel a Bodoni és a Century betűk egy oldalon sem jelennek meg egyidejűleg, nem zavaróak. A Bodoni család betűi csak a borítón és a címnegyedben szerepelnek, ezért elképzelhető, hogy a címnegyed valamilyen okból máskor, talán más szedőműhelyben készült. A helynévmutató címbetűinél és a térkép-melléklet címdoldalánál használt újabb antikvák alkalmazása viszont indokolatlan. A helynévmutatóban e betűkészlet és a főszöveg betűinek eltérése nagyon feltűnő, főként a G és J betűk esetében.

Szimpatikus az a megoldás, amely a főszöveg keskenyebb betűi mellé a kisebb, jegyzeteléshez használt betűket normál szélességűből szedi, így a kisebb betűvel szedett szöveg is könnyen, jól olvasható.

HELYNÉVMUTATÓ

A

Aheloj 316
Ahtopol 325
Ajtosz 274
Aladzsa-kolostor 293–294
Albena 295
Aranyhomok (I. Zlatnité Pjaszáci)
Arbanaszi 243–246
Arcsar 178–179
Ardino 362
Arkutino 324
Aszenovgrad 349–350
Aszparuhovo 286–287

B

Bacskovói kolostor 351–360
Balszik 297–299
Balgarevo 299
Banja 269
Banja (tengerpart) 303
Bankja 144
Banszko 380
Batak 364–365
Belcsin-fürdő 385
Belogradcsik 151–154
Belovo 327
Berkovica 148–150
Bezdáninja Peselin-barlang 222
Bjala (tengerpart) 303
Bjala 190, 191
Blagoevgrad 379–380
Bojana 139–142
Bolsevik-sziget 320
Borovec 386–387
Botevgrad 221
Bozsenc 254–256
Burgasz 317–321

CS

Csepelare 360
Cserepis 156
Cserepisi kolostor 156
Csernomorec 321

428

Cserven 191, 196
Csiproveci 151
Csiren 157
Csirpan 344

D

Debeleec 251
Devin 363
Dimitrovgrad 342
Dolna banja 384
Dragalevci 143–144
Dragoman 368
Drjanovo 254
Druzba 288–289
Dunavci 154
Durankulak 301
Dve Mogili 191
Dzsino 346

E

Elena 253
Elišzejna 156
Emine-fok 303
Etár 260
Etropole 221–222

G

Gabrovo 256, 258
Galata-fok 287
Gara Ograzsden 381
Gara Pirin 381
Glozsene 222
Goce Delcsev 380
Gorna Orjahovica 243
Gorni Dábnic 190
Govedarci 387
Gradesniska Pester (barlang) 222
Grivica 190
Gurkovo 272

H

Hajdutszka Pester (barlang) 223
Harmanti 343
Haszkovo 342, 363
Hiszárja-fürdő 340–341

I

Ihtiman 368
Ivanovo 196
Ivanovói sziklakolostor 196

J

Jablanica 222
Jambol 347
Jundola 366

K

Kalofér 269–270
Kalotina 368
Kamcsija rezervátum 301–302
Kápitán Andrejevo 344
Kardzsali 362–363
Karlovo 269
Kárnare 269
Karnobat 274
Katinai földpiramis 155
Kavarna 299
Kazanlak 270–272
Kigyó-sziget 324
Kilifarnevói kolostor 251–252
Kiten 325
Kliszura 264
Kjusztendil 369–370
Kocserinovo 370
Koprivtica 264–268
Koszteneec 368
Kotel 273–274
Kő-erdő 285–286
Krajmorie 321
Krapinovszki-kolostor 253
Kricsim 330, 364
Kurilo 155

L

Lakatniki sziklák 155
Leány-szoros (Mómína Kliszura) 327
Lednata Pester (barlang) 361
Lipnika 196
Ljubimec 343
Lom 179
Lovecs 223–224
Lukovit 223